

ВИКОРИСТАННЯ COMSOL MULTIPHYSICS ДЛЯ МОДЕЛЮВАННЯ РОБОТИ АКУСТИЧНОГО ТРАКТУ

Лісовець Сергій Миколайович

К.т.н., доцент
Київський національний університет
технологій та дизайну
м. Київ, Україна

Вступ. Як відомо, дослідження складних технічних систем можна виконувати двома основними способами: шляхом їх експериментального дослідження і шляхом побудови їх моделей [1].

Експериментальне дослідження є досить складним процесом, який вимагає багато матеріальних, часових, людських, фінансових і інших ресурсів – а іноді таке дослідження провести взагалі неможливо.

Зазвичай швидше створити потрібну модель – але, крім цього, необхідно ще й перевірити правильність такої моделі, виконати її симуляцію, правильно відобразити результати симуляції, оцінити точність симуляції і так далі. Тому виконання таких етапів теж вимагає значних зусиль.

Як альтернативу побудові власних моделей часто використовують перевірені часом програмні пакети, які призначені для застосування в тих або інших технічних системах. Таким пакетом є COMSOL Multiphysics [1].

Однією з головних переваг COMSOL Multiphysics є те, що він має єдиний інтерфейс користувача і уніфіковане середовище моделювання для таких різних за фізичною природою явищ, як електродинаміка, гідродинаміка, теплопередача, механіка, акустика, хімія і так далі.

Зокрема, модуль Акустика дозволяє моделювати взаємодію між акустичними хвилями в рідинах, газах і твердих тілах (зокрема, в п'єзоелектричних матеріалах). Він також дозволяє моделювати такі класичні явища, як розсіювання, дифракція, випромінювання, розповсюдження і приймання акустичних хвиль.

Для розрахунків в модулі Акустика використовуються метод скінченних елементів (FEM), метод граничних елементів (BEM), метод трасування променів (Ray tracing) і розривний метод скінченних елементів Гальоркіна (dG-FEM).

Мета дослідження. Полягала в тому, щоб виконати моделювання розповсюдження акустичних хвиль через багатошарове середовище, причому кожний з шарів характеризується своїми параметрами.

Об'єкт дослідження. В якості об'єкта дослідження застосовувалися композитні матеріали – зокрема, такі, як полімерні (склопластики, текстоліти і полімери, які наповнені порошками). Так як дослідження передбачалося не експериментальне, а шляхом моделювання, то для вищезначених матеріалів визначалися такі їх характеристики, як товщина, густина, акустичний опір, наявність неоднорідностей структури і так далі, після чого такі характеристики вносилися в модель.

Результати дослідження. В результаті проведення дослідження було успішно створено і просимульовано кілька моделей. Симуляція полягала в тому, що послідовно змінювалися деякі з характеристик моделей (наприклад, товщина і кількість шарів полімерних композиційних матеріалів) і визначався вплив зміни таких характеристик на амплітуду і фазу акустичних хвиль, які взаємодіють з такими матеріалами.

Така симуляція дозволяла виявити такі умови взаємодії полімерних композиційних матеріалів з акустичними хвилями (типи електроакустичних перетворювачів, робочі частоти тощо), які характеризуються максимальним впливом зміни характеристик полімерних композиційних матеріалів на акустичні хвилі. В свою чергу, інформація про такі умови взаємодії дозволяє створювати засоби неруйнівного акустичного контролю для достатньо різних матеріалів, які мають велику роздільну здатність, точність і високий рівень автоматизації.

Висновки. Використання COMSOL Multiphysics дозволяє дуже сильно скоротити час на створення засобів неруйнівного акустичного контролю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Буркова Е.Н. Система автоматизированных расчётов Comsol [Электронный ресурс]: Учеб. пособие / Е.Н. Буркова, А.Н. Кондрашов, К.А. Рыбкин; Перм. гос. нац. исслед. ун-т. – Электрон. дан. – Пермь, 2019. 133 с. – ISBN 978-5-7944-3286-2.